

Sygn. akt II UK 112/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Krzysztof Staryk

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku A.L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 października 2019 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 grudnia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddala skargę kasacyjną

**2. nie obciąża A.L. kosztami zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

A.L. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 19 listopada 2015 r., odmawiającej jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z powodu nieuznania jej przez komisję lekarską ZUS za niezdolną do pracy.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2017 r., sygn. akt VII U (...), zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na dalszy okres od 1 listopada 2015 r. na stałe (pkt 1), stwierdził, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie (pkt 2) oraz zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3).

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 7 grudnia 2017 r., sygn. akt III AUa (...), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i określił, iż prawo do renty przysługuje ubezpieczonej A.L. od dnia 1 listopada 2015 r. na okres 5 lat (pkt 1); w pozostałym zakresie oddalił apelację (pkt 2); zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz ubezpieczonej kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny podniósł, że odwołująca nie może wykonywać pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami. Biorąc zaś pod uwagę jej wiek oraz predyspozycje, wykształcenie, dotychczasowe doświadczenie zawodowe, a także zakres i nasilenie dolegliwości oraz wynikające z nich ograniczenia nie sposób uznać, że mogłaby się przekwalifikować. Zdaniem Sądu drugiej instancji, ocena stanu zdrowia odwołującej przeprowadzona w oparciu o właściwe dla tego rodzaju spraw dowody z uwzględnieniem przesłanek z art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prowadzi do wniosku, że jest ona częściowo niezdolna do pracy, a tym samym przysługuje jej prawo do renty z tego tytułu.

Sąd Apelacyjny nie podzielił jednak ustaleń i wniosków Sądu pierwszej instancji odnośnie okresu na jaki winna zostać przyznana odwołującej renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Co prawda biegły ortopeda wskazał, że schorzenia ubezpieczonej mają charakter trwałe, to jednak nie jest to tożsame z trwałością niezdolności do pracy.

Ubezpieczona A.L. zaskarżyła powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) skargą kasacyjną w części, tj. co do pkt 1 wyroku, w zakresie w jakim Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok w pkt 1 i określił, iż prawo do renty przysługuje ubezpieczonej A.L. od dnia 1 listopada 2015 r. na okres 5 lat (zamiast na stałe). Skargę kasacyjną oparła na:

1. podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.), przez jego niewłaściwe zastosowanie i nieprzyznanie ubezpieczonej prawa do renty na stałe - mimo, iż z opinii biegłego sądowego ortopedy-traumatologa wynika wprost, iż naruszenie sprawności organizmu ubezpieczonej ma charakter trwały i nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy. Biegły wskazał, iż dolegliwości mają charakter postępujący, i w opinii pisemnej uzupełniającą wskazał, iż nie tylko dolegliwości związane ze zwyrodnieniem stawów biodrowych, ale również zaawansowana skolioza z przewlekłym zespołem bólowym - czynią ubezpieczoną trwale niezdolną do pracy;

2. podstawie naruszenia przepisów postępowania, których uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. w zw. z art. 235 k.p.c., przez ich błędne niezastosowanie, Sąd drugiej instancji bowiem dokonał dowolnej oceny opinii biegłego sądowego ortopedy-traumatologa, wykraczającą poza kompetencje Sądu, który nie dysponuje wiadomościami specjalnymi z zakresu ortopedii, w zakresie w jakim Sąd zakwestionował opinię biegłego sądowego, iż naruszenie sprawności organizmu ma charakter trwały. W sytuacji, gdy Sąd nie zgadza się z okolicznością, która stanowi wiadomości specjalne, a którymi Sąd nie dysponuje - winien zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, a w razie potrzeby może również zażądać dodatkowej opinii tych samych lub innych biegłych. Sąd wyciągnął dowolne wnioski, w żaden sposób nie oparte na materiale dowodowym i wiedzy specjalistycznej, iż zdaniem Sądu drugiej instancji po upływie terminu 5 lat nie wykluczone jest, aby pojawiała się metoda leczenia przywracająca odwołującej zdolność do pracy. Ocena taka wykracza bowiem poza kompetencje Sądu, a Sąd drugiej instancji nie odniósł się do wiedzy medycznej, chociażby wskazując, iż aktualnie istnieją badania nad rozwojem nowych technologii leczenia schorzeń, na jakie cierpi od dziecka ubezpieczona.

Wobec powyższego skarżąca wniosła o:

1) uchylenie na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. zaskarżonego wyroku Sądu II instancji w części - co do pkt I i oddalenie apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ;

2) względnie na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu II instancji w części - co do pkt I i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...);

3) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie wywołane wniesieniem skargi kasacyjnej - według norm przepisanych;

4) przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o:

1. odrzucenie skargi kasacyjnej, bowiem wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza kwoty dziesięciu tysięcy określonej dla spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, ewentualnie

2. odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jako niezawierającej okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie, ewentualnie

3. oddalenie skargi kasacyjnej w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania,

4. zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie.

Ocena niezdolności do pracy wymaga wiadomości specjalnych i musi znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłych posiadających odpowiednią wiedzę medyczną adekwatną do rodzaju schorzeń osoby zainteresowanej (art. 278 § 1 k.p.c.). Opinia ta dostarcza sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie, w tym rodzaju występujących schorzeń, czasu ich powstania, stopnia zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o braku zdolności do wykonywania zatrudnienia. Ewentualne wątpliwości co do treści opinii, zarówno

własne, jak i podnoszone przez stronę, sąd usuwa w ten sposób, że żąda ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, a w razie potrzeby żąda też dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych (art. 286 k.p.c.). Sąd nie jest jednak obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinią biegłego zostały przekonane również strony. Wystarczy, że opinia jest przekonująca dla sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2018 r., III UK 33/18, Legalis nr 1846884).

W przedmiotowej sprawie Sąd uznał opinie przedstawione przez biegłych z zakresu ortopedii i medycyny pracy za wystarczające. W jego ocenie opinie te sporządzone zostały prawidłowo, zasługiwały na przymiot wiarygodnych i rzetelnych.

Istotne w kontekście omawianej sprawy jest, że - jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 marca 2017 r., I UK 100/16 (LEX nr 2258057) - każda niezdolność do pracy jest orzeczona na pewien okres, ale zgodnie z art. 13 ust. 2 i 3 w związku z art. 59 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest ona różna w zależności od rokowań medycznych w perspektywie krótszej i dłuższej niż pięcioletnia. Trzeba pamiętać, że w chwili orzekania utrzymywanie się niezdolności do pracy jest tylko przewidywane. Przewidywanie w tym zakresie jest przekonujące, gdy prospekcja dotyczy konkretnej liczby lat, a przekonuje tylko niekiedy, gdy dotyczy absolutnej trwałości tej niezdolności. Trzeba pamiętać, że ocena niezdolności do pracy to nie tylko stan schorzeń, ale także takie zmienne jak stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy). Precyzując, orzeczenie o niezdolności do pracy na okres dłuższy niż 5 lat nie jest orzeczeniem stwierdzającym tę niezdolność bezterminowo, jest tylko prognozą - zgodną ze stanem wiedzy medycznej - że wcześniej nie zajdą zmiany zdrowia uzasadniające zmianę oceny niezdolności do pracy. Jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem 5 lat, niezdolność do pracy orzeka się na zamknięty okres dłuższy niż 5 lat, ale nie na trwałe. W każdym razie czas trwania niezdolności do pracy ma być zamknięty datą

kończącą, po której bezwzględnie wymaga się badania kontrolnego. Orzeczenie o trwaniu niezdolności do pracy "na okres dłuższy niż 5 lat" nie może być interpretowane jako ustalenie tej przesłanki na czas nieokreślony. Okres dłuższy niż 5 lat to każdy okres przekraczający tę miarę, jednak zawsze okres zamknięty.

Zasadnie zatem Sąd Apelacyjny wskazał, iż co prawda biegły ortopeda wskazał, że schorzenia ubezpieczonej mają charakter trwałe, to jednak nie jest to tożsame z trwałością niezdolności do pracy. Biegły ortopeda podkreślił jedynie, iż istnieje małe prawdopodobieństwo, że dwa lata po przebytej protezoplastyce zakres ruchomości stawu biodrowego lewego poprawi się i dodał, że efekt realloplastyki lewego stawu biodrowego jest trudny do oceny na dzień dzisiejszy. Tymczasem zaznaczyć trzeba – jak już wyżej sygnalizowano - że zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS niezdolności do pracy orzeka się na okres dłuższy niż 5 lat, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu. Biegły ortopeda nie wyjaśnił dlaczego ubezpieczona nie rokuje odzyskania zdolności do pracy przed upływem 5-letniego okresu. Nie wskazał aby aktualny stan wiedzy medycznej nie pozwalał stwierdzić, iż w ciągu kolejnych 5 lat nie pojawi się metoda leczenia przywracająca odwołującej zdolność do pracy. Jak dalej zauważył Sąd, aktualny brak możliwości oceny skutków określonego zabiegu również nie świadczy o tym, że taka ocena nie będzie możliwa przed upływem omawianego okresu.

Co się natomiast tyczy *stricte* poprawności oceny materiału dowodowego (w tym opinii biegłych) dokonanej przez Sąd drugiej instancji, wskazać trzeba, iż Sąd Najwyższy nie jest w ogóle uprawniony do badania prawidłowości zarówno ustaleń faktycznych, jak i oceny dowodów, dokonanych przez sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek odwoławczy w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Ustrojową funkcją Sądu Najwyższego jest sprawowanie nadzoru judykacyjnego, w tym zapewnianie jednolitości orzecnictwa sądów powszechnych. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby

pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, LEX nr 1101306; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, LEX nr 1102310).

Mając na względzie powyższe, należało orzec jak w sentencji.

as